

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

ФЕДУН СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ

УДК 342.951:351.74:378.046

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Кропивницький – 2025

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор
Джафарова Марина Вячеславівна,
Харківський національний університет
внутрішніх справ,
професор кафедри адміністративного права та
процесу навчально-наукового інституту № 3

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
Дрозд Олексій Юрійович,
Департамент організації забезпечення діяльності
Бюро економічної безпеки України,
керівник

кандидат юридичних наук, доцент
Максименко Наталія Володимирівна,
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка,
доцент кафедри галузевого права та
правоохоронної діяльності.

Захист відбудеться 07 лютого 2026 р. о 11:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 23.053.05 Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка за адресою: 25006, м. Кропивницький, вул. Шевченка, 1

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка за адресою: 25006, м. Кропивницький, вул. Шевченка, 1

Автореферат розіслано 26 грудня 2025 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Олена СОКУРЕНКО

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. У сучасних умовах, коли Україна активно впроваджує європейські стандарти в межах євроатлантичної інтеграції, адміністративно-правове забезпечення післядипломної освіти поліцейських постає не лише як вузькогалузеве питання, а як стратегічний елемент зміцнення національної безпеки. Значення цієї сфери обумовлено дуалістичним характером об'єкта регулювання, де поєднуються суб'єктивні інтереси окремого працівника щодо саморозвитку та кар'єрного зростання з об'єктивними потребами держави у формуванні високоєфективного кадрового корпусу.

Потреба наукового дослідження зазначеної тематики підтверджується наявністю низки теоретичних та практичних проблем. По-перше, категорія адміністративно-правового забезпечення у цій сфері є комплексною, оскільки охоплює діяльність значної кількості суб'єктів – від Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України до профільних закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Попри це, у доктрині адміністративного права залишаються дискусійними питання визначення змісту зазначеної категорії, принципів та завдань післядипломної освіти, що потребує формування авторських підходів до їх тлумачення в цілому та у закладах зі специфічними умовами навчання. По-друге, критичного перегляду вимагає чинний масив нормативно-правових актів. Аналіз законодавства, зокрема базової статті 75 Закону України «Про Національну поліцію», виявляє суттєві прогалини: відсутність чітких дефініцій різновидів післядипломної освіти (спеціалізації, перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування), неузгодженість термінології з освітніми стандартами та моральну застарілість багатьох відомчих актів. Така ситуація негативно впливає на правозастосовну практику та вимагає розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо систематизації законодавства шляхом інкорпорації та консолідації відносно процедур проходження поліцейськими післядипломної освіти. По-третє, особливо гостро стоять питання процедурного забезпечення реалізації післядипломної освіти поліцейських із врахуванням дії правового режиму воєнного стану та задіяності останніх в забезпеченні державної безпеки. По-четверте, складність об'єкта дослідження підсилюється необхідністю вдосконалення інституційного та інструментального компонентів. Це передбачає не лише уточнення правового статусу суб'єктів, що здійснюють підготовку, а й модернізацію адміністративно-правових засобів забезпечення: кадрового, процедурного, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного та навчально-методичного.

Отже, дослідження зазначеного аспекту в межах адміністративно-правової науки є цілком виправданим і актуальним, що зумовлено необхідністю розв'язання існуючих теоретичних та прикладних проблем у цій сфері.

Окремі аспекти адміністративно-правового статусу суб'єктів освітнього процесу та механізми забезпечення професійного навчання поліцейських перебували у центрі уваги таких дослідників, як О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, Бойко-Бузиль Ю.Ю., Л.В. Васянович, С.С. Вітвіцький, Л.О. Голинська,

В. Г. Гриценко, О. В. Джафарова, М. В. Джафарова, О. С. Дніпров, О. Ю. Дрозд, Д. В. Журавльов, М. В. Калатур, В. М. Кондратенко, Т. О. Коломоєць, О. В. Кузьменко, Н. В. Максименко, А. А. Манжула, О. М. Музичук, Є. Ю. Соболю, С. О. Шатрава, Р. В. Шаповал, О. М. Фесенко, В. М. Юрах та ін.

Таким чином, необхідність розв'язання суперечностей між вимогами часу до професійної компетентності поліцейських та наявним рівнем адміністративно-правового забезпечення цього процесу обумовлює вибір теми дослідження, її актуальність, теоретичну та практичну значущість для сучасної адміністративно-правової науки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження спрямовано на реалізацію основних положень: Стратегії реформування державного управління України на 2022–2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р (у частині професіоналізації публічної служби); Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023 (в аспекті підвищення інституційної спроможності поліції); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 травня 2024 р. № 326; Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів НАПрН України від 26 березня 2021 року № 12-21, а також є складовою частиною плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права за темою: «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390), у межах якої автором розроблено адміністративно-правові засади трансформації системи післядипломної освіти поліцейських.

Мета та завдання дослідження. *Мета* дослідження полягає в комплексному опрацюванні поняття, особливостей та процедури здійснення післядипломної освіти поліцейських із врахуванням стрімких змін в суспільних відносинах і потребах в швидкому оволодінню новими знаннями та навичками необхідними для виконання завдань поліції, а також у розробці практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення чинного законодавства та оптимізацію діяльності суб'єктів, що забезпечують підвищення професійної компетентності працівників Національної поліції України.

Для досягнення визначеної мети в дисертації необхідно вирішити такі основні завдання:

- визначити поняття, особливості та значення післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання;
- з'ясувати та класифікувати принципи, а також розкрити зміст завдань післядипломної освіти поліцейських;
- охарактеризувати правові засади реалізації післядипломної освіти поліцейських;
- здійснити наукову класифікацію видів післядипломної освіти поліцейських;

– визначити зміст інституційного компонента післядипломної освіти поліцейських;

– охарактеризувати систему адміністративно-правових засобів забезпечення післядипломної освіти поліцейських окреслити їх коло та особливості;

– розкрити зарубіжний досвід післядипломної освіти поліцейських та можливості його використання в Україні;

– сформулювати конкретні шляхи удосконалення процедурної складової реалізації післядипломної освіти поліцейських в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Об'єктом дослідження є публічно-правові відносини, що виникають у внутрішньо організацій діяльності Національної поліції та МВС України щодо організації та проходження служби в органах поліції та забезпечення післядипломної освіти поліцейських.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення післядипломної освіти поліцейських.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, обраних відповідно до мети та завдань роботи. Діалектичний метод було застосовано для аналізу сутності категорій «адміністративно-правове забезпечення», «об'єкт», «принцип» та «завдання» в їх взаємозв'язку (підрозділи 1.1, 1.2). Метод семантичного та етимологічного аналізу використано при дослідженні сенсу понять «принцип» та «засіб» у філософському та юридичному аспектах (підрозділи 1.2, 2.3). Системно-структурний метод дозволив розглянути післядипломну освіту як цілісний об'єкт регулювання, виокремити її інституційний компонент та систему адміністративно-правових засобів забезпечення (підрозділи 1.1, 2.2, 2.3). Метод класифікації застосовано для розподілу принципів післядипломної освіти на групи залежно від сфери поширення, систематизації правових засад, за юридичною силою та диференціації видів післядипломної освіти, за формою навчання і суб'єктами (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1). Формально-юридичний метод став основою для аналізу чинного законодавства, виявлення його недоліків та обґрунтування пропозицій щодо внесення змін до ст. 75 Закону України «Про Національну поліцію» (підрозділи 1.3, 2.1, 3.2). Компаративістський (порівняльно-правовий) метод дозволив дослідити моделі післядипломної освіти провідних країн світу (США, Великої Британії, Німеччини, Польщі, Грузії та ін.) з метою адаптації кращих практик в Україні (підрозділ 3.1). Метод систематизації та узагальнення використано для розробки стратегічних шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення, зокрема через облік, інкорпорацію та консолідацію законодавства (підрозділ 3.2).

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять фундаментальні та прикладні напрацювання вітчизняних і зарубіжних учених у галузях адміністративного права, теорії державного управління, педагогіки та психології. Теоретичну базу склали наукові доробки фахівців, які досліджували проблеми професійної підготовки кадрів для правоохоронних органів, правовий статус поліцейських та механізми реалізації освітньої функції держави. *Нормативною основою дослідження* є Конституція України, міжнародно-правові акти, що

регламентують стандарти поліцейської діяльності та право на професійний розвиток, Закон України «Про Національну поліцію», Закон України «Про вищу освіту», а також масив підзаконних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та Міністерства внутрішніх справ України, які визначають правові та організаційні засади післядипломної освіти поліцейських, зокрема особливості її здійснення в умовах дії правового режиму воєнного стану. *Інформаційну та емпіричну основу дисертації* становлять статистичні дані МВС України та Національної поліції України, аналітичні та звітні матеріали щодо кадрового забезпечення органів правопорядку, типові освітньо-професійні та сертифікатні програми підвищення кваліфікації, перепідготовки та спеціалізації поліцейських, результати узагальнення правозастосовної практики, а також власний досвід автора у сфері професійного навчання працівників поліції.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в виробленні авторського підходу щодо сутності та змісту поняття, особливостей та процедури здійснення післядипломної освіти поліцейських із врахуванням стрімких змін в суспільних відносинах і потребах в швидкому оволодінню новими знаннями та навичками необхідними для виконання завдань поліції, а також у розробці практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення чинного законодавства та оптимізацію діяльності суб'єктів, що забезпечують підвищення професійної компетентності працівників Національної поліції України. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем, зокрема:

вперше:

– сформульовано авторське визначення післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання, що має ряд ключових особливостей: процеси її здійснення регламентуються адміністративно-правовими нормами, що в сукупності утворюють спеціальне законодавство; має специфічний суб'єктний склад, чітко визначений законодавчими приписами; базується на вже набутому освітньому рівні та практичному досвіді поліцейського; має дуалістичний характер, що проявляється в поєднанні особистісних (суб'єктивних), а також державних і суспільних (об'єктивних) інтересів;

– визначено, що післядипломна освіта поліцейських як правовий інститут розглядається в якості: 1) правового інструменту управління кадрами в системі Національної поліції України; 2) проактивної державної послуги, що надається поліцейському для підтримання його належного кваліфікаційного рівня; 3) внутрішнього моніторингу, що здійснюється органами управління МВС України знань та вмінь поліцейських через їх цифрові профілі з метою вчасного виявлення прогалин в знаннях останніх та автоматичного корегування індивідуальної освітньої траєкторії в рамках післядипломного навчання; 4) публічно-правових відносин в рамках внутрішньо організаційної адміністративної діяльності МВС України та Національної поліції України; 5) як загальнообов'язкову складову проходження служби в Національній поліції України тощо;

– виокремлено та систематизовано повний перелік засобів адміністративно-правового забезпечення післядипломної освіти, до якого, окрім традиційних

(нормативних, фінансових), включено специфічні засоби: психологічні (для реабілітації та адаптації) та інформаційно-технологічні (для забезпечення освітнього процесу в умовах правового режиму воєнного стану);

– обґрунтовано необхідність розмежування адміністративно-правових статусів «спеціалізації» та «підвищення кваліфікації» поліцейських на законодавчому рівні, що базується на відмінностях у меті, обов'язі нових повноважень та юридичних наслідках для проходження служби;

– запропоновано нову редакцію ч. 1 ст. 75 Закону України «Про Національну поліцію», яка на законодавчому рівні розкриває сутність та підстави реалізації таких різновидів освіти, як спеціалізація, перепідготовка, підвищення кваліфікації та стажування;

удосконалено:

– наукову класифікацію принципів післядипломної освіти поліцейських залежно від сфери їх поширення: 1) загальні принципи: верховенство права, законність, дотримання прав і свобод людини, рівність і недопущення дискримінації; 2) принципи поліцейської діяльності: відкритість і прозорість, взаємодія з населенням на засадах партнерства, професійно-етичні обмеження; 3) принципи забезпечення реалізації права на післядипломну освіту: політична нейтральність, доступність освіти, наступність освіти, забезпечення якості освіти, державна підтримка, академічна доброчесність, мобільність і свобода;

– підхід до визначення змісту правових засад післядипломної освіти поліцейських, які запропоновано розглядати як ієрархічну сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регламентують загальні та спеціальні аспекти організації, функціонування та розвитку післядипломної освіти поліцейських; акцентовано увагу на необхідності відповідності цих засад динамічним запитам суспільства та сучасним викликам службової діяльності поліцейських, що дозволяє забезпечити системність та цілісність адміністративно-правового забезпечення у цій сфері;

– наукову класифікацію видів післядипломної освіти поліцейських, яку, на відміну від існуючих підходів, запропоновано здійснювати за розширеним комплексом системних критеріїв, а саме: 1) форми навчання; 2) форми реалізації; 3) категорії осіб; 4) суб'єкта реалізації; 5) підстави здійснення; 6) документального оформлення їх результатів; 7) строковості;

– наукове трактування змісту інституційного компонента післядипломної освіти поліцейських, під яким запропоновано розуміти визначену нормативно-правовими актами сукупність уповноважених державою суб'єктів, які реалізуючи наданні їм повноваження, в межах своєї компетенції, забезпечують функціонування сфери суспільних відносин, пов'язаних зі здійснення післядипломної освіти поліцейських по відповідним напрямам, безпосередньо її реалізують, а також поліцейських відносно яких вона здійснюється. На відміну від існуючих підходів, інституційний компонент розглянуто як динамічну систему взаємодії суб'єктів управління, суб'єктів надання освітніх послуг та суб'єктів навчання, що дозволяє оптимізувати адміністративно-правовий механізм кадрового забезпечення Національної поліції України;

дістали подальшого розвитку:

– наукове розуміння завдань післядипломної освіти поліцейських, під якими запропоновано розуміти регламентовану нормативно-правовими приписами сукупність конкретних напрямів діяльності уповноважених державою суб'єктів, реалізація яких спрямована на набуття, оновлення та удосконалення професійних знань, умінь і компетентностей працівників поліції; обґрунтовано, що виконання цих завдань здійснюється задля досягнення визначеної мети їхньої службової діяльності та забезпечення ефективного й оперативного функціонування органів і підрозділів Національної поліції України в сучасних умовах.

– наукова класифікація адміністративно-правових засобів забезпечення післядипломної освіти поліцейських, які запропоновано розглядати як цілісну, взаємопов'язану систему, що охоплює: нормативно-правове (створення дієвої законодавчої бази), фінансове (належне бюджетне фінансування), матеріально-технічне (сучасна інфраструктура та обладнання), інформаційне (цифровізація освітнього простору), кадрове (професійність науково-педагогічного складу), а також психологічне та медичне забезпечення. На відміну від існуючих підходів, обґрунтовано необхідність комплексного впровадження зазначених засобів як передумови для безперервного професійного розвитку особового складу та підвищення ефективності службової діяльності органів Національної поліції України в сучасних умовах;

– наукові підходи до адаптації зарубіжного досвіду через запровадження багаторівневої системи підготовки та спеціалізованих програм для керівного складу органів та підрозділів Національної поліції України;

– обґрунтування необхідності систематизації національного законодавства у цій сфері шляхом обліку, інкорпорації та консолідації з метою зменшення масиву підзаконних актів та приведення термінології до єдиних стандартів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані:

– у *науково-дослідницькій сфері* результати дисертації можуть бути використані як методологічна основа для подальших досліджень, присвячених оптимізації правових механізмів організації та функціонування системи післядипломної освіти поліцейських (акт впровадження у науково-дослідну діяльність Харківського національного університету внутрішніх справ від 25.10.2025 р.);

– у *правотворчій сфері* – результати дослідження можуть бути використані при розробці проєктів законів та інших нормативно-правових актів, спрямованих на оновлення й детермінацію правових засад післядипломної освіти поліцейських, а також для вдосконалення чинного законодавства у сфері підготовки кадрів для органів Національної поліції України;

– у *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення функціональних механізмів системи післядипломної освіти, що дозволить ефективніше адаптувати процес навчання поліцейських до сучасних викликів безпекового середовища та вимог практичної діяльності;

– у *освітньому процесі* – положення і висновки дисертації доцільно використовувати при підготовці лекційних курсів, проведенні практичних занять

та розробці навчально-методичного забезпечення з дисциплін «Адміністративна діяльність поліції», «Поліцейська діяльність», а також у системі професійної підготовки та підвищення кваліфікації особового складу Національної поліції України (акт впровадження в освітній процес Харківського національного університету внутрішніх справ від 25.10.2025 р.).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття» (м. Харків, 25 трав. 2025 р.), «Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку» : тези доп. учасників III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21 лют. 2025 р.), «Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку» (м. Харків, 10 груд. 2024 р.).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації відображено у п'яти наукових статтях, з яких чотири опубліковано у наукових фахових виданнях України, одну – в іноземному науковому виданні, а також у трьох тезах наукових повідомлень на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 229 сторінок. Список використаних джерел містить 271 найменувань і займає 31 сторінку, додатки займають 6 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, грантами, окреслено мету й завдання, об'єкт і предмет, а також методи дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані про апробацію матеріалів дослідження, структуру та обсяг роботи.

Розділ 1 «Загальна характеристика післядипломної освіти поліцейських» має три підрозділи, у яких визначено поняття, особливості та значення післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання; розкрито та класифіковано принципи та завдання післядипломної освіти поліцейських; охарактеризовано правові засади післядипломної освіти поліцейських.

У *підрозділі 1.1 «Поняття, особливості та значення післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання»* наголошено, що категорія адміністративно-правове регулювання є комплексною й має багатогранний характер, що обумовлено тим, що воно здійснюється завдяки діяльності доволі значної кількості уповноважених на це державою суб'єктів, унаслідок чого відбувається вплив на найрізноманітніші суспільні відносини. Здійснено аналіз позицій учених-правознавців стосовно розуміння сутності категорії «адміністративно-правове регулювання». Доведено, що як одну з провідних особливостей адміністративно-правового регулювання відповідної

сфери суспільних відносин, зокрема досліджуваної, слід розглядати вставлених законодавством суб'єктів уповноважених його здійснювати. Доведено, що як ще одну з таких особливостей слід вважати те, що така діяльність заснована на адміністративно-правових нормах. На підставі чого сформовано авторське бачення й загальне розуміння сутності адміністративно-правового регулювання як цілеспрямовану, комплексну діяльність уповноважених державою суб'єктів щодо реалізації приписів адміністративно-правових норм унаслідок чого відповідні суспільні відносини зазнають владний вплив.

Здійснено аналіз позицій учених-правознавців стосовно розуміння сутності категорії «об'єкт», на підставі чого встановлено, що, як правило, як з позиції її загального вживання, так і філософії та юриспруденції, нею позначають те на що спрямовано певну діяльність. Обґрунтовано, що враховуючи таке розуміння сутності адміністративно-правового регулювання, під його об'єктом слід розуміти відповідні суспільні відносини, на які спрямовано певний регулюючий вплив. Здійснено аналіз позицій науковців з цього приводу. На підставі чого констатовано, що об'єктом адміністративно-правового регулювання в досліджуваному випадку буде сукупність суспільних відносин, які виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку зі здійсненням післядипломної освіти поліцейських.

Обґрунтовано концепцію післядипломної освіти поліцейських як специфічного об'єкта адміністративно-правового регулювання, що має дуалістичний характер, оскільки одночасно виступає інструментом реалізації суб'єктивного права особи на професійний розвиток та засобом забезпечення публічного інтересу держави у формуванні високоякісного кадрового корпусу Національної поліції України.

Проведено аналіз законодавчих приписів, які закріплюють правові засади здійснення післядипломної освіти поліцейських, на підставі чого встановлено їх недоліки, серед іншого, що стосуються відсутності визначення цього поняття. Визначено, що як ще одну особливість післядипломної освіти поліцейських, яка додатково вказує на її значення, слід розглядати її спрямованість на вдосконалення освіти й професійної підготовки поліцейського. Як ще одну з провідних особливостей функціонування даної сфери суспільних відносин розглянуто здійснення її нормативно-правової регламентації нормами спеціального законодавства. Визначено, що на значення й особливості післядипломної освіти поліцейських вказує мета її здійснення, яка є дуалістичною, зокрема має суб'єктивно-об'єктивний характер. Надано авторське визначення сутності післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання.

У підрозділі 1.2 «Принципи та завдання післядипломної освіти поліцейських» підкреслено значення принципів відповідної діяльності як у цілому для функціонування певної сфери суспільних відносин, так і забезпечення окремих напрямів їх реалізації. Здійснено етимологічний і семантичний аналіз сутності категорії «принцип», а також розглянуто її сенс з позиції філософії та юриспруденції. Аналіз таких позицій дозволив вказати, що не дивлячись на те, в

якій сфері або ж галузі вживається категорія «принцип», нею заведено позначати щось основоположне, певні керівні засади, підґрунтя чогось тощо.

Наголошено на важливості нормативного закріплення принципів, на підставі яких функціонують відповідні суспільні відносини. З урахуванням чого сформовано авторський підхід щодо розуміння сутності принципів післядипломної освіти поліцейських. Доведено, що особливості досліджуваної сфери суспільних відносин обумовлюють й доволі значну кількість принципів, на основі яких вона побудована. Серед таких особливостей названо те, що принципи здійснення післядипломної освіти поліцейських: будуть мати як загальний характер, так і обумовлені окремими напрямками діяльності органів і підрозділів Національної поліції; будуть обумовлені як загальними аспектами, що мають місце у сфері здобуття особою освіти, здійсненням її підготовки по окремому напрямку, так і можуть бути названі з огляду на здобуття освіти власне поліцейським або ж у цілому здійсненням підготовки правоохоронців щодо виконання певних завдань у відповідній сфері суспільних відносин; тощо. З урахуванням чого здійснено наукову класифікацію принципів післядипломної освіти поліцейських, унаслідок чого вони розподілені у відповідні видові групи залежно від сфери їх поширення.

Підкреслено важливість визначення сутності завдань післядипломної освіти поліцейських. Досліджено позиції учених-правознавців щодо загального розуміння сутності категорії «завдання» та її співвідношення з категорією «мета». Наголошено на взаємозв'язку даних категорій і необхідності їх розмежування. Сформульовано авторське бачення сутності завдань післядипломної освіти поліцейських. Підкреслено недоліки законодавчої регламентації завдань післядипломної освіти поліцейських, здійснено їх аналіз і запропоновано можливі шляхи їх розв'язання.

У підрозділі 1.3 «Правові засади післядипломної освіти поліцейських» встановлено, що вчені-правознавці, застосовуючи категорію «правові засади» стосовно функціонування відповідної сфери суспільних відносин, розкривають її сутність по різному, використовуючи широкий й вузький підхід щодо її розуміння.

Визначено найбільш типові позиції щодо розуміння сутності категорії «правові засади», що відповідає найвужчому підходу сприйняття даного поняття. На підставі чого сформовано авторське бачення сутності правових засад післядипломної освіти поліцейських.

Встановлено, що на сьогодні здійснення післядипломної освіти поліцейських регламентовано значною кількістю нормативно-правових актів, з огляду на що їх аналіз здійснено з урахуванням юридичної сили окремого з них, а також напряму нормативно-правової регламентації стосовно досліджуваної сфери суспільних відносин. Підкреслено значущість Основного Закону України в контексті визначення правових засад здійснення післядипломної освіти поліцейських. Обґрунтовано, що міжнародні договори України, що закріплюють правові засади здійснення післядипломної освіти поліцейських доречно розподілити у дві групи: міжнародні договори України, що визначають загальні питання післядипломної освіти та ті, що регламентують окремі напрями її здійснення. Здійснено аналіз законів України, що визначають правові засади післядипломної освіти

поліцейських, на основі чого їх розподілено у відповідні групи залежно від напряму нормативно-правової регламентації досліджуваної сфери суспільних відносин.

Наголошено на значенні підзаконних нормативно-правових актів, що визначають правові засади здійснення післядипломної освіти поліцейських. Підкреслено, що такі нормативно-правові акти будуть відрізнятися за своєю юридичною силою залежно від суб'єкта їх прийняття. На підставі чого здійснено аналіз підзаконних нормативно-правових актів, що визначають правові засади післядипломної освіти поліцейських: указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів МВС України та МОН України.

Визначено окремі напрями нормативно-правової регламентації здійснення післядипломної освіти поліцейських: закріплюють правовий статус їх суб'єктів; регламентують окремі напрями їх забезпечення; визначають напрями поліцейської діяльності, які мають бути вдосконалені; регламентують напрями розвитку післядипломної освіти поліцейських; тощо.

Розділ 2 «Зміст адміністративно-правового забезпечення післядипломної освіти поліцейських» містить три підрозділи, у яких здійснено наукову класифікацію видів післядипломної освіти поліцейських; визначено зміст інституційного компонента післядипломної освіти поліцейських; розкрито систему адміністративно-правових засобів забезпечення післядипломної освіти поліцейських.

У підрозділі 2.1 «*Види післядипломної освіти поліцейських*» обґрунтовано, що післядипломна освіта поліцейських як частина їх професійного навчання також може бути представлена як певне цілісне явище, що утворюється з його відповідних різновидів.

Доведено, що такі різновиди природно обумовлюють існування один одного, охоплюючи й доповнюючи всі необхідні аспекти опанування та вдосконалення відповідних знань, умінь і навичок поліцейського. Встановлено, що в цілому відповідно до чинного законодавства України та підзаконних нормативно-правових актів, післядипломна освіта охоплює такі її різновиди, як спеціалізація, перепідготовка, підвищення кваліфікації та стажування, кожен з яких має свої особливості, цілі та організаційні форми. Здійснено аналіз таких особливостей, що знаходять свій прояв у межах здійснення відповідного різновиду післядипломної освіти поліцейських. На підставі чого визначено недоліки нормативно-правової регламентації досліджуваної сфери суспільних відносин.

Доведено, що різновиди післядипломної освіти поліцейських варто розглядати й залежно від декількох критеріїв: 1) форми навчання: очна (денна, вечірня), заочна та дистанційна; 2) форми реалізації: спеціалізація; перепідготовка; підвищення кваліфікації; стажування; 3) категорії осіб: усіх категорій поліцейських; керівників; професіоналів; фахівців; робітничих кадрів; 4) суб'єкта реалізації: заклад вищої освіти зі специфічними умовами навчання; навчальний заклад (установа), що здійснюють спеціальну підготовку поліцейських; практичний підрозділ (місце служби); підприємства, установи, організації, що належать до сфери управління поліції; 5) підстави здійснення: уперше прийняття на службу; просування та переміщення по службі; періодичність;

б) документального оформлення їх результатів: свідоцтво про закінчення курсів спеціалізації (перепідготовки); свідоцтво про підвищення кваліфікації; сертифікат про короткострокове підвищення кваліфікації; звіт і відгук-характеристика; 7) строковості: загальне; короткострокове; довгострокове; визначенні ініціатором.

У підрозділі 2.2 «Інституційний компонент післядипломної освіти поліцейських» доведено, що провідним структурним елементом суспільних відносин щодо здійснення післядипломної освіти поліцейських є їх суб'єктний склад, який може бути представлений як їх інституційний компонент. Обґрунтовано, що учені-адміністративісти, говорячи про інституційний компонент (частину, складову тощо) досліджуваної ними сфери суспільних відносин, доволі часто вказують саме на їхніх провідних суб'єктів.

Підкреслено необхідність розгляду саме суб'єктів досліджуваної сфери суспільних відносин, тобто осіб, які в їх межах реалізують надані їм повноваження, здійснюють свої суб'єктивні права та виконують юридичні обов'язки. Розглянуто групу суб'єктів як інституційний компонент здійснення післядипломної освіти поліцейських, відповідальних за належне забезпечення функціонування даної сфери суспільних відносин – Верховна Рада України і її комітети (комітет з питань антикорупційної політики, комітет з питань національної безпеки, комітет з питань освіти, науки та інновацій, комітет з питань правоохоронної діяльності), Президент України та Фонд Президента України з підтримки освіти, науки та спорту, Кабінет Міністрів України, МВС України та Департамент освіти, науки та спорту, МОН України.

Досліджено правовий статус суб'єктів, які безпосередньо здійснюють післядипломну освіту поліцейських – заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також органи та підрозділи Національної поліції, відповідальні за реалізацію цього напрямку. Як інституційний компонент досліджуваної сфери суспільних відносин розглянуто відповідні категорії поліцейських, відносно яких здійснюється післядипломна освіта поліцейських – керівники, професіонали, фахівці, робітничі кадри. На підставі чого доведено, що інституційний компонент суспільних відносин, що виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку зі здійсненням післядипломної освіти поліцейських, представлений значною кількістю суб'єктів, які відповідальні як за належне забезпечення здійснення післядипломної освіти поліцейських і безпосередню її реалізацію, так і суб'єктів відносно яких вона здійснюється. Сформоване авторське бачення сутності інституційного компонента післядипломної освіти поліцейських.

Запропоновано авторську модель інституційного компонента забезпечення післядипломної освіти як динамічної системи взаємодії суб'єктів трьох рівнів: стратегічного управління (державні органи), безпосередньої реалізації освітніх послуг (ЗВО зі специфічними умовами навчання) та суб'єктів-модераторів (міжнародні інституції та донорські організації, що виступають суб'єктами сприяння реалізації інновацій).

У підрозділі 2.3 «Адміністративно-правові засоби забезпечення післядипломної освіти поліцейських» встановлено, що будучи одним з найефективніших інструментаріїв забезпечення ефективного здійснення

професійної діяльності поліцейських, їх післядипломна освіта, у цілому суспільні відносини, що виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку з її здійсненням, самі по собі потребують належного й найрізноманітнішого забезпечення по відповідним напрямам, що реалізується завдяки застосуванню уповноваженими державою суб'єктами певних адміністративно-правових засобів. Такі засоби відіграють особливу роль у створенні правових і організаційних передумов для якісного функціонування системи післядипломної освіти, а їх належне й ефективне використання дозволяє формувати сучасний кадровий потенціал органів і підрозділів Національної поліції, готовий діяти відповідно до вимог часу і суспільних очікувань.

Доведено, що такі засоби відіграють особливу роль у створенні правових і організаційних передумов для якісного функціонування системи післядипломної освіти, а їх належне й ефективне використання дозволяє формувати сучасний кадровий потенціал органів і підрозділів Національної поліції, готовий діяти відповідно до вимог часу і суспільних очікувань.

Здійснено аналіз позицій учених-правознавців стосовно розуміння сутності категорії «засіб», а також «адміністративно-правові засоби». Обґрунтовано, що адміністративно-правовими засобами буде відповідний інструментарій, використовуючи який, уповноважені державою суб'єкти здійснюють вплив на функціонування відповідної сфери суспільних відносин, серед іншого, пов'язану зі здійсненням післядипломної освіти поліцейських. На підставі чого сформовано авторське бачення щодо розуміння сутності категорії «адміністративно-правові засоби забезпечення післядипломної освіти поліцейських». Виокремлено й проаналізовано основні адміністративно-правові засоби забезпечення післядипломної освіти поліцейських.

Встановлено, що фінансове забезпечення досліджуваної сфери суспільних відносин здійснюється шляхом забезпечення функціонування даної сфери суспільних відносин відповідними фондами коштів, що пов'язано з їх мобілізацією, розподілом та використанням.

Підкреслено, що матеріально-технічне забезпечення післядипломної освіти поліцейських реалізується по багатьом напрямам, пов'язаним з постачанням необхідних матеріальних і технічних ресурсів, першочергово, для гарантування належної діяльності суб'єктів, які безпосередньо здійснюють даний різновид професійного навчання поліцейських.

Констатовано, що інформаційне забезпечення післядипломної освіти поліцейських здійснюється шляхом оперування значним масивом інформаційних даних, що серед іншого реалізується завдяки функціонуванню відповідних інформаційно-комунікаційних систем, баз і банків даних тощо.

Доведено, що навчально-методичне забезпечення післядипломної освіти поліцейських охоплює створення та впровадження сучасних програм, методик і засобів контролю знань, спрямованих на підвищення професійної компетентності працівників поліції. Указано, що кадрове забезпечення післядипломної освіти поліцейських здебільш здійснюється стосовно суб'єктів, безпосередньо відповідальних за реалізацію даного різновиду їх професійного навчання, а також

під час формування державного замовлення на післядипломну освіту працівників поліції.

Розділ 3 «Удосконалення адміністративно-правового забезпечення післядипломної освіти поліцейських» складається з двох підрозділів, в яких розкривається зарубіжний досвід післядипломної освіти поліцейських та можливості його використання в Україні; сформульовано шляхи удосконалення післядипломної освіти поліцейських в умовах дії правового режиму воєнного стану.

У підрозділі 3.1 *«Зарубіжний досвід післядипломної освіти поліцейських та можливості його використання в Україні»* констатовано, що прагнення нашої держави набути повноцінного членства у світовій спільноті, наявні активні євроінтеграційні та євроатлантичні процеси, що відбуваються у цьому зв'язку, вимагає запровадження найкращих світових практик у сферу професійної підготовки правоохоронців, у цілому функціонування сектору безпеки й оборони держави, що має мати свій відбиток і на здійсненні післядипломної освіти поліцейських, забезпеченні належного функціонування даної сфери суспільних відносин.

Встановлено, що система післядипломної освіти поліцейських у провідних країнах світу, характеризується широким використанням сучасних освітніх технологій, електронних платформ та дистанційних курсів. Це дозволяє поліцейським постійно оновлювати свої знання, реагувати на нові виклики та підвищувати професійну мобільність.

Підкреслено, що адаптація зарубіжних моделей післядипломної освіти потребує ретельного урахування національних особливостей, традицій і законодавчих реалій України. У зв'язку з чим доведено, що удосконалення системи післядипломної освіти поліцейських має спиратися на поєднання найкращих міжнародних практик із вітчизняним досвідом, щоб забезпечити ефективність і стійкість їхнього професійного навчання.

Наголошено на тому, що при вивченні зарубіжного досвіду здійснення післядипломної освіти поліцейських слід враховувати й допущенні прорахунки в цьому аспекті, що мали негативні наслідки практичної реалізації, що слід взяти до уваги задля уникнення їх настання при формуванні аналогічних вітчизняних інституцій. Підкреслено доцільність використання досвіду Грузії у здійсненні післядипломної освіти поліцейських. Проаналізовано особливості здійснення післядипломної освіти поліцейських на досвіді США. На підставі чого встановлено, що в даній країні світу значна увага приділяється як посиленню інституційного компонента здійснення професійного навчання поліцейських, серед іншого їх післядипломної освіти, так і в цілому належному забезпеченню, особливо фінансовому, функціонування даної сфери суспільних відносин. Доведено, що схожий підхід можна помітити шляхом аналізу досвіду здійснення післядипломної освіти поліцейських такої країни як Нідерланди. Як ще одну країну, досвід здійснення післядипломної освіти якої буде корисний для нашої держави розглянуто Великобританію. Зазначено, що британська модель характеризується вузькою спеціалізацією співробітників поліції різних підрозділів і служб, що прослідковується вже на перших етапах їхньої професійної

підготовки. Підкреслено, що схожий підхід здійснення професійної підготовки поліцейських, серед іншого їх післядипломної освіти, застосовується у Франції. Проаналізовано досвід здійснення післядипломної підготовки поліцейських у Німеччині. На підставі чого встановлено, що значна увага в Німеччині приділяється підготовці керівного складу поліції. Підкреслено, що подібний підхід у підготовці кадрів для правоохоронних органів, зокрема поліції, використовується у Польщі. На підставі проведеного аналізу зарубіжного досвіду здійснення післядипломної освіти поліцейських сформовано пропозиції щодо шляхів його можливого використання в нашій державі, що сприятиме підвищенню професійної компетентності українських поліцейських, адаптації їхньої підготовки до європейських стандартів і забезпечить готовність до ефективного виконання службових завдань у сучасних умовах.

У підрозділі 3.2 «Шляхи удосконалення післядипломної освіти поліцейських в умовах дії правового режиму воєнного стану» констатовано, що говорячи про вдосконалення нормативно-правового регулювання післядипломної освіти поліцейських, фактично на увазі слід мати питання вдосконалення правових засад функціонування досліджуваної сфери суспільних відносин. Доведено, що ст. 75 Закону України «Про Національну поліцію», будучи повністю присвячена питанням здійснення післядипломної освіти поліцейських, має ряд суттєвих недоліків, що негативно позначаються як у цілому на належній її реалізації, так і її окремих різновидів.

Обґрунтовано, що в даній правовій нормі має бути чітко визначено сутність різновидів післядипломної освіти поліцейських із зазначенням підстав та порядку їх здійснення стосовно конкретних категорій поліцейських. А вже деталізація реалізації окремого різновиду післядипломної підготовки поліцейських може бути здійснена на рівні підзаконного нормативно-правового акта, яким на сьогодні є наказ МВС України № 1625. Констатовано, що з огляду на специфіку нормативно-правової регламентації досліджуваної сфери суспільних відносин, слід значно переглянути масив підзаконних нормативно-правових актів, що визначають правові засади здійснення післядипломної освіти поліцейських у сторону їх зменшення.

Здійснено аналіз підзаконних нормативно-правових актів, на підставі положень яких здійснюється нормативно-правове регулювання післядипломної освіти поліцейських. За допомогою чого виявлено й охарактеризовано їх типові недоліки, як то: їх моральна застарілість і у цілому неактуальність; не внесення до їх положень необхідних змін; посилення на акти не чинного законодавства; вказівка на не існуючих протягом багато років суб'єктів; термінологія, що не відповідає нормативно-правовим актам вищої юридичної сили; тощо.

Доведено, що як окремий напрям удосконалення нормативно-правового регулювання післядипломної освіти поліцейських, ефективна реалізація якого дозволить розв'язати майже всі з названих вище проблем, що існують в досліджуваній сфері суспільних відносин, слід обрати систематизацію законодавства.

ВИСНОВКИ

У висновках дисертації представлено сучасний підхід до вирішення наукової задачі щодо визначення адміністративно-правового забезпечення післядипломної освіти поліцейських, що представлено в теоретичних та практичних положеннях.

1. Визначено, що під післядипломною освітою поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання доцільно розуміти регламентовану адміністративно-правовими нормами сукупність суспільних відносин, які виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку зі здійсненням вдосконалення освіти та професійної підготовки працівників Національної поліції на основі здобутого раніше освітнього рівня та практичного досвіду, що здійснюється з метою задоволення особистих інтересів поліцейського щодо професійного зростання та інтересів держави й суспільства відносно належного кадрового забезпечення правоохоронного сектору.

Констатовано, що значення післядипломної освіти поліцейських є багатоаспектним і проявляється через систему взаємопов'язаних чинників: по-перше, у професійному зростанні та постійному саморозвитку працівників поліції; по-друге, у суттєвому підвищенні якості виконання ними службових завдань; по-третє, у зміцненні ефективності загального механізму кадрового забезпечення правоохоронних органів. У кінцевому підсумку, належна організація цього процесу дозволяє забезпечити стратегічні потреби держави у висококваліфікованих кадрах, здатних ефективно функціонувати в сучасних умовах.

2. Доведено, що під принципами післядипломної освіти поліцейських слід розуміти визначену на нормативно-правовому рівні систему основоположних, керівних ідей та засад, відповідно до яких функціонують і розвиваються суспільні відносини у сфері вдосконалення професійної компетентності працівників Національної поліції України. Встановлено, що ці принципи відображають специфіку освітнього процесу, який базується на інтеграції раніше здобутого освітнього рівня та практичного досвіду поліцейського, забезпечуючи правову стабільність, цілісність та ефективність функціонування всієї системи післядипломної підготовки кадрів для правоохоронного сектору.

3. Встановлено, що правові засади післядипломної освіти поліцейських становлять комплексну, багаторівневу систему нормативно-правових актів, яку в роботі систематизовано за трьома ключовими критеріями. По-перше, за юридичною силою виокремлено ієрархічну вертикаль, що охоплює Конституцію України, міжнародні договори, закони України та масив підзаконних актів. По-друге, класифіковано акти за суб'єктами їх прийняття, серед яких визначальна роль належить Верховній Раді України, Президенту України, Кабінету Міністрів України, а також Міністерству внутрішніх справ та Міністерству освіти і науки України як органам, що забезпечують галузеву регламентацію післядипломної освіти поліцейських. По-третє, акти диференційовано за предметом регулювання на такі, що визначають загальні засади функціонування системи, та такі, що регламентують спеціальні аспекти: правовий статус суб'єктів, механізми забезпечення освітнього процесу, пріоритетні напрями вдосконалення поліцейської діяльності та стратегічні вектори розвитку післядипломної освіти

поліцейських. Доведено, що така трирівнева класифікація правових засад післядипломної освіти поліцейських дозволяє забезпечити цілісність адміністративно-правового впливу на досліджувану сферу суспільних відносин та оптимізувати професійну підготовку кадрів відповідно до сучасних потреб суспільства і держави.

4. Доведено, що післядипломна освіта поліцейських як невід'ємна складова їхнього професійного навчання є цілісним адміністративно-правовим явищем, що характеризується внутрішньою єдністю та взаємообумовленістю його структурних елементів. Встановлено, що системність післядипломної освіти забезпечується через інтеграцію її різновидів – спеціалізації, перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування, кожен з яких має специфічну цільову спрямованість, власні організаційно-правові форми та особливості реалізації. Обґрунтовано, що така сукупність освітніх компонентів, регламентована чинним законодавством та відомчими нормативно-правовими актами МВС України, дозволяє комплексно охопити всі аспекти вдосконалення професійних знань, умінь і навичок поліцейського, забезпечуючи безперервність процесу його фахового становлення та відповідність актуальним запитам правоохоронної діяльності.

5. Обґрунтовано зміст інституційного компонента післядипломної освіти поліцейських, під яким запропоновано розуміти визначену в нормативно-правових приписах сукупність уповноважених державою суб'єктів, які реалізуючи наданні їм повноваження, в межах своєї компетенції, забезпечують функціонування сфери суспільних відносин, пов'язаних зі здійснення післядипломної освіти поліцейських по відповідним напрямам, безпосередньо її реалізують, а також поліцейських відносно яких вона здійснюється.

Встановлено, що структуру інституційного компонента доцільно розглядати через три групи суб'єктів: 1) суб'єкти, відповідальні за забезпечення здійснення післядипломної освіти поліцейських: Верховна Рада України і її комітети (комітет з питань антикорупційної політики, комітет з питань національної безпеки, комітет з питань освіти, науки та інновацій, комітет з питань правоохоронної діяльності), Президент України та Фонд Президента України з підтримки освіти, науки та спорту, Кабінет Міністрів України, МВС України та Департамент освіти, науки та спорту, МОН України; 2) суб'єкти, що безпосередньо здійснюють післядипломну освіту поліцейських: заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, органи та підрозділи Національної поліції; 3) суб'єкти відносно яких здійснюється післядипломна освіта поліцейських: поліцейські відповідної категорії (керівники, професіонали, фахівці, робітничі кадри). Доведено, що така консолідована взаємодія зазначених суб'єктів створює цілісний адміністративно-правовий механізм здійснення післядипломної освіти поліцейських.

6. Сформульовано авторське визначення адміністративно-правових засобів забезпечення післядипломної освіти поліцейських, під якими запропоновано розуміти визначену нормами адміністративного права сукупність напрямів діяльності компетентних суб'єктів, спрямованих на створення необхідних умов здійснення післядипломної освіти, гарантування належної реалізації її окремих різновидів, що здійснюється шляхом застосування наданого їм законодавством

інструментарію, завдяки реалізації якого досягаються конкретні юридичні наслідки й результати у цій сфері суспільних відносин.

Доведено, що застосування зазначеного адміністративно-правового інструментарію дозволяє не лише впорядкувати суспільні відносини у досліджуваній сфері, а й забезпечити безперервність та якість професійного розвитку особового складу Національної поліції України.

7. На основі порівняльно-правового аналізу зарубіжного досвіду (зокрема країн ЄС та США) доведено, що висока ефективність систем післядипломної освіти поліцейських забезпечується через принципи багаторівневості, спеціалізації та динамічної адаптації змісту навчання до сучасних безпекових викликів. З метою модернізації вітчизняної системи та її наближення до європейських стандартів публічної служби особливого характеру, обґрунтовано необхідність імплементації таких стратегічних напрямів: 1) нормативне закріплення багаторівневої системи післядипломної освіти поліцейських із чітким розмежуванням базової, спеціалізованої та управлінської підготовки; 2) розробка та впровадження інноваційних програм для керівного складу, акцентованих на концепціях сучасного менеджменту, стратегічного лідерства та координації міжнародних поліцейських операцій; 3) посилення комунікативної та технологічної складових навчання (робота з медіа, кібербезпека, цифровізація); 4) запровадження регіонального компонента в межах спеціалізації, що передбачає врахування адміністративно-територіальних особливостей місця несення служби; 5) інституціоналізація міжнародного обміну та стажування як обов'язкових елементів професійного розвитку.

Констатовано, що реалізація зазначених пропозицій дозволить трансформувати післядипломну освіту поліцейських у гнучкий та ефективний інструмент формування висококомпетентного кадрового корпусу, здатного на засадах верховенства права забезпечувати надійний захист прав і свобод людини та громадянина, здійснювати результативну протидію злочинності, а також підтримувати належний рівень публічного порядку та безпеки в державі відповідно до європейських стандартів правоохоронної діяльності.

8. З метою оптимізації адміністративно-правового забезпечення професійної підготовки кадрів сформульовано комплексні шляхи удосконалення нормативно-правового регулювання післядипломної освіти поліцейських, що передбачають: 1) внесення змін до Закону України «Про Національну поліцію» в частині закріплення сутності різновидів післядипломної освіти, чіткої регламентації підстав та порядку їх здійснення стосовно різних категорій особового складу; 2) подолання надмірної розпорошеності правових норм шляхом зменшення масиву підзаконних актів та їх уніфікації; 3) нормативне закріплення на рівні відомчих актів оновленого правового статусу закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання як ключових суб'єктів освітнього процесу; 4) гармонізацію термінологічного апарату досліджуваної сфери із загальними стандартами законодавства про освіту; 5) проведення ревізії відомчої нормативної бази з метою скасування актів, що втратили актуальність, та прийняття нових, які враховують виклики воєнного стану; 6) здійснення комплексної систематизації національного законодавства у цій сфері шляхом послідовної реалізації методів

обліку, інкорпорації та консолідації; 7) запровадження в адміністративне законодавство поняття «неформальна/інформальна професійна освіта поліцейських», що передбачає правову процедуру визнання знань та навичок, здобутих поліцейськими самостійно або в межах міжнародних тренінгів, з метою їх офіційного зарахування як проходження підвищення кваліфікації; 8) інтенсивність та періодичність навчання визначати на основі аналізу ризиків професійної деформації, помилок у правозастосуванні та рівня складності оперативного середовища, в якому працює поліцейський; 9) запровадити в якості експерименту відмову від монополії відомчих ЗВО зі специфічними умовами навчання на післядипломну освіту та перехід до створення освітніх кластерів (взаємодія ЗВО МВС, цивільних університетів та приватних сертифікованих центрів підготовки) під адміністративним контролем держави.

Обґрунтовано, що така модернізація законодавчого підґрунтя дозволить створити прозорий та ефективний правовий механізм функціонування системи післядипломної освіти.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ за темою дисертації

в яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Федун С.В. Поняття принципів післядипломної освіти поліцейських. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 2 (35). Ч. 2. С. 497-506. DOI: <https://doi.org/10.32631/vca.2025.2.74>

2. Федун С.В. Система принципів післядипломної освіти працівників Національної поліції України: теоретико-правова класифікація. *KELM*. 2025. № 2 (70). С. 242-249. DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2025.2.37>. (Республіка Польща).

3. Федун С.В. Завдання післядипломної освіти поліцейських: сутність, види та недоліки законодавчої регламентації. *Європейські перспективи*. 2024. № 2. С. 412-419. DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2024.2.61>

4. Федун С.В. Поняття, особливості та значення післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання. *Наукові Записки. Серія: Право*. 2021. Вип. 10. Спецвипуск. С. 308-313.

5. Федун С.В. Загальна характеристика післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання. *Наукові Записки. Серія: Право*. 2020. Вип. 8 Спецвипуск. С. 307-311.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації :

6. Федун С. В. Щодо поняття принципів післядипломної освіти поліцейських. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття* : тези доп. учасників X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 трав. 2025 р.). Харків: НДІ ППСН, 2025. С. 164-166. URL: <https://doi.org/10.71404/PPSS.2025.2.34>.

7. Федун С. В. Систематизація принципів післядипломної освіти поліцейських. *Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку* : тези доп. учасників III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21 лют. 2025 р.). Харків: НДІ ППСН, 2025. С. 119-122. URL: <https://doi.org/10.71404/ppss.2025.1.35>.

8. Федун С. В. Сутність післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання. *Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку* : тези доп. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 10 груд. 2024 р.). Харків: НДІ ППСН, 2025. С. 314-317. URL: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20241210/article/view/fedun.

АНОТАЦІЯ

Федун С.В. Адміністративно-правове забезпечення післядипломної освіти поліцейських. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 (081 – Право). Науково-дослідний інститут публічного права, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. Кропивницький, 2026.

Дисертація присвячена розробці теоретико-методологічних засад адміністративно-правового забезпечення післядипломної освіти поліцейських та формулюванню практичних рекомендацій щодо вдосконалення профільного законодавства. У роботі вперше сформульовано авторське визначення післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання, розкрито її дуалістичну природу, що поєднує інтереси особистого розвитку працівника та стратегічні потреби держави у формуванні ефективного кадрового корпусу.

Досліджено та класифіковано принципи післядипломної освіти, які розподілено на загальні, принципи поліцейської діяльності та принципи забезпечення реалізації права на освіту. Охарактеризовано правові засади досліджуваної сфери як ієрархічну сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили. Здійснено наукову класифікацію видів післядипломної освіти (спеціалізація, перепідготовка, підвищення кваліфікації, стажування) за комплексом системних критеріїв, включаючи форми навчання, суб'єктів реалізації та підстави здійснення.

Визначено зміст інституційного компонента як динамічної системи взаємодії суб'єктів управління, надання освітніх послуг та навчання. Розкрито цілісну систему адміністративно-правових засобів забезпечення: нормативно-правових, фінансових, матеріально-технічних, інформаційних, кадрових, психологічних та медичних. Проаналізовано зарубіжний досвід провідних країн світу та обґрунтовано можливості його адаптації в Україні через запровадження багаторівневої системи підготовки.

Окрему увагу приділено шляхам удосконалення післядипломної освіти в умовах правового режиму воєнного стану. Запропоновано нову редакцію статті 75 Закону України «Про Національну поліцію» та обґрунтовано необхідність систематизації законодавства шляхом інкорпорації та консолідації для подолання правових прогалин та уніфікації термінології. Сформульовані висновки спрямовані на забезпечення прав і свобод людини, результативну протидію злочинності та підтримання публічного порядку.

Ключові слова: післядипломна освіта поліцейських, адміністративно-правове забезпечення, об'єкт регулювання, принципи, інституційний компонент,

адміністративно-правові засоби, спеціалізація, підвищення кваліфікації, систематизація законодавства.

SUMMARY

Fedun S.V. Administrative and Legal Support of Postgraduate Education for Police Officers. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Dissertation for obtaining the scientific degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 (081 – Law). Research Institute of Public Law, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University. Kropyvnytskyi, 2026.

The dissertation is devoted to the development of theoretical and methodological foundations for the administrative and legal support of postgraduate education for police officers and the formulation of practical recommendations for improving specialized legislation. For the first time, the author's definition of postgraduate education for police officers as an object of administrative and legal regulation is formulated, and its dualistic nature is revealed, combining the interests of an employee's personal development with the strategic needs of the state in forming an effective personnel corps.

The principles of postgraduate education are investigated and classified into general principles, principles of policing, and principles of ensuring the realization of the right to education. The legal framework of the researched sphere is characterized as a hierarchical set of regulatory legal acts of various legal force. A scientific classification of the types of postgraduate education (specialization, retraining, advanced training, internship) is carried out according to a complex of systemic criteria, including forms of study, subjects of implementation, and grounds for performance.

The content of the institutional component is defined as a dynamic system of interaction between management subjects, providers of educational services, and trainees. A comprehensive system of administrative and legal means of support is revealed: regulatory, financial, material and technical, informational, personnel, psychological, and medical. The foreign experience of the world's leading countries is analyzed, and the possibilities of its adaptation in Ukraine through the introduction of a multi-level training system are justified.

Special attention is paid to the ways of improving postgraduate education under the legal regime of martial law. A new version of Article 75 of the Law of Ukraine «On the National Police» is proposed, and the need for systematization of legislation through incorporation and consolidation to overcome legal gaps and unify terminology is justified. The formulated conclusions are aimed at ensuring human rights and freedoms, effective counteraction to crime, and maintaining public order and safety.

Keywords: postgraduate education of police officers, administrative and legal support, object of regulation, principles, institutional component, administrative and legal means, specialization, advanced training, systematization of legislation.

**СВІДОЦТВО ПРО ВНЕСЕННЯ СУБ'ЄКТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ ДО ДЕРЖАВНОГО
РЕЄСТРУ ВИДАВЦІВ, ВИГОТІВНИКІВ І РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ
Серія ДК № 1537 від 22.10.2003 р.**

Підп. до друку 22.12.2025 р. Формат 60×90/16. Папір офсетн.
Друк різнограф. Ум. др. арк. 0,9. Тираж 100. Зам. № 10106.

*РЕДАКЦІЙНО–ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
25006, Кропивницький, вул. Шевченка, 1.
Тел.: (0522) 24–59–84.
Факс.: (0522) 24–85–44.
E–Mail: mails@cuspu.edu.ua*

